

Nr 51

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av motioner angående utskottsbehandlingen av riksdagens löne- delegations årliga redogörelse till riksdagen.

I de likalydande motionerna nr 80 i första kammaren av herr *Näsström* och nr 109 i andra kammaren av herr *Bohman* hemställs, »att riksdagen måtte besluta att ändra § 12 riksdagsstadgan så att redogörelsen från riksdagens lönedelelegation hänvisas till bankoutsittet i vad den avser riksdagen och dess verk samt i övrigt till statsutskottet».

— Texten är tryckt i *andra* kammaren.

Gällande bestämmelse och dess förarbeten

I 12 § riksdagsstadgan föreskrivs bl. a. att riksdagens lönedelelegation skall avge en årlig redogörelse för sin verksamhet, vilken skall vara kamrarna till handa vid första sammanträdet efter riksdagens öppnande och skall hänvisas till bankoutsittet, som skall avge utlåtande i ärendet.

Lönedelelegationen inrättades genom grundlagsändring vid 1964 och 1965 års riksdagar. Om ärendets behandling är att anteckna, att riksdagen på utskottets förslag beslöt konstruera delegationen som ett i viss mån fakultativt organ, medan den enligt propositionens förslag skulle vara helt obligatorisk. Sålunda gjordes i det grundläggande stadgandet i 62 § regeringsformen ett tillägg, utsärande att lönedelelegationen utövar angivna befogenheter »därest icke riksdagen för visst fall annorlunda beslutar». Frågorna om formerna för sådan återkallelse av uppdraget och om redovisning av delegationens verksamhet för riksdagen behandlades först vid 1965 års riksdag, då utskottet i ett av riksdagen godkänt memorial (nr 11) framlade förslag till ändringar i riksdagsstadgan med anledning av lönedelelegationens inrättande. Ur detta memorial må följande återges:

Med avseende på spørsmålet om återtagande av delegationens uppdrag har utskottet funnit, att de vanliga initiativreglerna måste bli tillämpliga. Utskottet vill som sin uppfattning uttala, att stadgandet i 55 § 1 mom. riksdagsordningen om särskild motionsrätt i frågor som omedelbarligen föransleds av någon »under riksdagen inträffad händelse» bör tillämpas generöst i fall som här avses.

Med avseende på delegationens redovisning inför riksdagen har utskottet funnit, att sådan bör ges årligen genom en redogörelse, som utskottsbehandlas i vanlig ordning. Då denna redogörelse bl. a. skall tjäna som underlag för ställningstagande till frågan om delegationens fortsatta behörig-

het, bör den avlämnas vid första plenum efter riksdagens öppnande, dvs. motionstidens första dag. Alla överenskommelser, som överlämnats till delegationen för ställningstagande, bör biläggas, vare sig de blivit godkända eller icke. Redogörelsen synes lämpligen kunna behandlas av bankoutskottet.

Några närmare överväganden om varför just bankoutskottet borde granska delegationens berättelse redovisas inte i memorialet.

Motionerna

Motionärerna framhåller, att ett samband föreligger mellan redovisningen i lönedeleagationens årsberättelse till riksdagen och i bilaga 2 till statsverkspropositionen. De anför härom:

I bilaga 2 till statsverkspropositionen behandlas årligen för flera huvudtitlar gemensamma frågor. Bland sådana frågor ingår som regel redogörelser för den allmänna lönenivån för statsanställda, för lönegradsplaceringen för vissa tjänster, för löneplansrevisioner m. m. I dessa redogörelser utgör förhandlingsöverenskommelser som för statsförvaltningen med undantag av riksdagen och dess verk ingåtts mellan statens avtalsverk och tjänstemännens huvudorganisationer ett väsentligt inslag. Samma överenskommelser återfinns som bilagor till lönedeleagationens redogörelse för dess verksamhet.

Redogörelsen för lönedeleagationens verksamhet hänvisas till bankoutskottet, medan bilaga 2 till statsverkspropositionen hänvisas till statsutskottet. Till statsutskottet hänvisas också de Kungl. Maj:ts propositioner som innefattar anslagsäskanden i anledning av träffade förhandlingsöverenskommelser.

Såväl sakliga som praktiska skäl talar enligt motionärernas mening för att det bör ankomma på statsutskottet, som behandlar flertalet av rikstatens avlöningsanslag liksom av förhandlingsöverenskommelserna föranledda särskilda anslagsäskanden, att granska lönedeleagationens berättelse i vad den avser den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen.

Utskottet

I det memorial till 1965 års riksdag, i vilket utskottet framlade sitt av riksdagen godkända förslag till bestämmelser i riksdagsstadgan om riksdagens lönedeleagation, utvecklade utskottet inte närmare de överväganden, som låg bakom att granskningen av delegationens årsberättelse till riksdagen föreslogs ankomma på bankoutskottet. Då frågan nu aktualiserats genom förevarande motioner, vill utskottet redovisa de synpunkter som då anlades.

Utskottet betraktade frågorna om delegationens redovisning för riksdagen i nära samband med spørsmålet om återkallande av delegationens behörighet. Vid sin prövning av förslaget till grundlagsändring hade riks-

dagen, i enlighet med utskottets hemställan och med ändring i förhållande till propositionen, infört möjlighet att för visst fall upphäva delegationens behörighet. Vid sin senare prövning av formerna för genomförande av en sådan återkallelse fann utskottet, att initiativ knappast kunde i praktiken ifrågakomma annat än genom motion under den allmänna motionstiden. Med hänsyn härtill var det enligt utskottets mening angeläget, att delegationen ålades att ge riksdagen en ordentlig redovisning, som borde föreligga i riksdagens början och bli föremål för utskottsgranskning på samma sätt som berättelserna från riksdagens verk. Granskningen borde enligt utskottets tanke i första hand avse att delegationen, som ju beslutar i riksdagens ställe, ej överskridit sina befogenheter och även i övrigt handlat efter regeringsformens ord och anda. Däremot tänkte sig utskottet ingen granskning från ekonomiska eller politiska synpunkter. På grundval av dessa överväganden föreslog utskottet, att berättelsen i fråga skulle granskas av bankoutskottet som prövar alla inom riksdagsförvaltningen avgivna berättelser av denna typ utom ombudsmännens, vilka behandlas av första lagutskottet. De synpunkter som sålunda anlades gav ej anledning överväga att ålägga statsutskottet ifrågavarande uppgift.

Utskottet har i anledning av förevarande motioner upptagit frågan om utskottsbehandlingen av lönedelegeringens berättelse till förnyade överväganden. Härvid har utskottet funnit sig böra vidhålla sin uppfattning om syftet med utskottsgranskningen av berättelsen. Med hänsyn härtill har utskottet inte ansett sig kunna förorda någon uppdelning av granskningen mellan stats- och bankoutskotten, såsom föreslås i motionerna. Utskottet — som även erinrar om att riksdagens utskottsorganisation kommer att bli föremål för prövning i samband med arbetet på en författningsreform — hemställer,

att motionerna I: 80 och II: 109 måtte anses besvarade med vad utskottet ovan anfört.

Stockholm den 24 oktober 1967

På konstitutionsutskottets vägnar:

GEORG PETTERSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Georg Pettersson, Torsten Andersson*, Damström, Erik Olsson, Sveningsson, Dahl*, Hernelius, Sörenson*, Dahlberg och Dahlén; samt

från a n d r a kammaren: herrar Adamsson, Nilsson i Östersund, von Friesen*, Henningsson*, fru Thunvall, herrar Johansson i Trollhättan, Larsson i Luttra, Werbro, Boo* och Werner.

* Ej närvarande vid justeringen.